

בס"ד
עשיק פ'ל תזויט
שנת תשיע' לפ"ק
שנה ח'
[כל הזכויות שפירות]

לעילוי נשמת מרת חנה רבקה העניג ע"ה בת הרה"ח ר' משה צבי הלוי אבעלעס ז"ל

שאלות ותשובות ביורוי הלכות בנושאים השכיחים בענייני או"ח ויו"ד

לדופקי בתשובה

העזרת האזרות יתקבלו בתשרי
אצל העורך הר"ר שלמה זרד קליין
מס' הפקס' 00442071836956
מס' הטלפון 0727197313
המחיר: חוברת "יגידל תורה"
ש"יך "בית"ר דחסידי בעלזא
ק"ל (ד"ר) לונדון יב"ר
בשתיאות: כ"ק מרן אומ"ר שליט"א

שאלה. (א) קנה כלי חדשה ועדיין לא טבל אותה, ונתערב בכלים אחרים, וא"א להכיר הכלי, האם צריך להטביל את כל הכלים, או דאמרי' בזה ביטול ברוב.

(ב) את"ל דצריך לטבול כולם, האם צריך לברך עליה.

(ג) את"ל דצריך לברך, האם יברך על טבילת כלים או על טבילת כלי.

תשובה. ישביל את כל הכלים, אך לא יברך על הטבילה. וכשיש טורח מרובה או שצריך להוציא הוצאות להטבילה כגון שמקום הטבילה הוא רחוק מבית, וצריך לשבור מונות עד לשם, אין צריך להטביל הכלים, ויכול להשתמש בכולם בלי טבילה.

יתבאר עפ"י השו"ע והג"ח דיש לחלק בין אם יש טורח מרובה או לא (א) קיי"ל ביו"ד סי' ק"ט (ס"א) דמין במינו יש ביבש חד בתרי בטל, ולכאורה לפי"ו בשאלתינו שנתערבו כלים שלא הוטבלו בכלים שכבר הוטבלו, אמרי' ביטול ברוב ואין צריך טבילה. ואפילו לפי מה שנפסק שם שלא יאכלם אדם אחד ביחד וגם לא זה אחר זה, לכאורה אין לחוש כאן, שהרי אין השאלה על האכילה, דהרי לאכילה אינם אוסרים אפילו ודאי לא הוטבלו כדנפסק ברמ"א סי' ק"ב (ס"ז).

אלא שמה שיש לדון כאן הוא מטעם דבר שיש לו מתירין דאפילו באלף לא בטיל וכדנפסק בשו"ע (סי' ק"ב), והכא נמי הרי יש לו תקנה ע"י טבילת כל הכלים, וממילא אין כאן היתר של ביטול ברוב.

אולם גם בנוגע לזה מצינו להשו"ע שפוסק (שם סעי' ג') דכלי שנאסר בבליעת איסור שנתערב באחרים ואינו ניכר בטל ברוב ואין דנין אותו כדבר שיש לו מתירין, והטעם מבואר ברמ"א לפי שצריך להוציא עליו הוצאות להגעילו [והיינו שצריך להחם מים כדי להגעיל הכלים - שו"ת הר צבי דלקמן], ומסיים הרמ"א: וכן כל כיוצא בזה. וכתבו הפרי"ח (סק"ח) והחכ"א (ככל נ"ג דין כ"ג) דה"ה באופן שיש לו מתירין רק ע"י טורח גדול, גם זה לא חשיב דבר שיש לו מתירין.

אמנם בעיקר דינא דהמחבר והרמ"א, כתב הש"ך (סק"ח) שהמהרי"ל בתשובה (סי' קצד) חולק בזה על הרשב"א [מקורו של השו"ע] וסובר שההוצאה להגעילו הפסד מועט הוא ע"ש ראיותיו. ומסיק הש"ך למעשה שצריך להכשיר כל הכלים, וזולת אם יש הפסד מרובה דבזה יש לסמוך על הרמ"א (ע"י בבד"ש שדן בגדר הפסד' בזה ע"ש). וכדבריו פוסק גם החכמת אדם (שם), אלא שהוא חולק על הש"ך באופן שהכלים אינם ב"י ע"ש ובבד"ש כ"ט). ונראה דה"ה טורח גדול חשיב כהפסד מרובה, ע"י כו"ב בשו"ת מהרש"ם (ח"ב סי' פא), וכן מבואר להדיא בחכמ"א כשמעתיק דברי הש"ך שמיקל בהפסד מרובה, מוסיף: "או טורח גדול".

ועפ"י נראה בשאלתינו דיש לחלק בין אם יש טורח מרובה או לא, ועתה נחיו אנן מש"כ בזה הגדולים בתשובותיהם.

דברי הפוסקים בתשובותיהם

(ב) בשו"ת תשורת ש"י (ח"ב סי' ק"ד) נשאל בזה, ופסק בפשיטות שצריך להטביל כל הכלים, מכיון שאין צריך להוציא הוצאות וממילא אין כאן היתר של דבר שיש לו מתירין, וכן הביא בדרכ"ל (סי' ק"ב סקל"ו) בשם הרוח חיים, וכ"פ בשו"ת מהרי"ק (ח"א סי' ט"ט), שו"ת הר צבי (יו"ד סי' צ"ג) ובשו"ת שבט הלוי (ח"ד סי' צ"ג, ע"ש שהביא בקצרה את דברי התשורת ש"י ופסק כמותו, ורק לענין ברכה נחלק עליו). אך הם לא נחתי כלל למה שכתבנו לדון בדיון טירחא מרובה. ואכן ראיתי בשו"ת מנחת יצחק (ח"א סי' מ"ד) שהביא את דברי התשורת ש"י, וכתב עליו: ומ"מ אף לפי דבריו רק בא"צ פיזור ממון למים היו דשיל"מ, וא"כ בכמו דשכח טובא דהבית הטבילה רחוק וצריך הוצאות להוליכו שמה כלים הרבה כמו בבית אכסניא י"ל דלא היו דשיל"מ, עכ"ד, וניתן להוסיף דברי החכמ"א שהבאנו דבטירחא מרובה אף בלי פיזור ממון היו כהפס"מ. ודעת המנח"י להקל בכ"ג וכמו שנביא דבריו לקמן. [וע"ע בדעת' סי' ק"ב ס"א שדן בשאלתינו, וע"ע בפמ"ג סי' שכ"ג א"א סק"א].

ובהר צבי (שם) הביא שחכם אחד העיר מצד אחר שלא יהא בזה דין ביטול, והוא עפ"י דברי הירושלמי שטבילה זו היא כדי שיצאו מרשותו של נכרי לרשותו של ישראל, וא"כ יש לדמות דבר זה למה שדנו האחרונים על מצה שנעשית שלא לשמה שנתערבה ברוב מצות לשמה, ועל תערובת ציתית שלא נטוו לשמן ברוב חוטים לשמה שלא יהא בזה דין ביטול. והוא דחה דבריו דאין לזה דמיון כלל

שלענין טבילת כלים העיקר הוא שיצא מטומאתו של עכו"ם וכשהם יוצאים מטומאתו של עכו"ם ממילא הם נכנסים לקדושתו של ישראל, ולכן הוי זה שפיר כאיסור שנתבטל ברוב שמימילא הוא היתר ע"ש.

ובשו"ת ציץ אליעזר (ח"א סי' נ"ח) מוסיף ע"ז מהנפסק ברמ"א בסי' ק"ב דאפילו אם הטביל כלים על ידי עכו"ם עלתה להם טבילה, ומהש"ך שם סק"ח מתבאר דאפילו כוננת ביאת מים לא בעי ואפילו נפלו מאליהן למקוה נטהרו, וכדמבאר גם בח' ח"ס על יו"ד סי' ק"ב סקט"ו עיי"ש, הרי דאין לכאן ענין של לשמה כלל כי אין לאפקועי טומאת העכו"ם בלבד ע"י הטבילתן, וממילא נכנסין מאליהן לקדושתו של ישראל וכנ"ו.

ג' צירופים להקל אף כשאין טירחא מרובה, משום דלא שייך כאן הדין דשיל"מ (א) והנה בס' התשובות לבעל תורת ישראל על הל' גדה (סי' ל"א) דן ג"כ בשאלתינו, וכתב שם כמה טעמים חוקים לפטור. הראשון הוא מש"כ בשו"ת שו"מ (מהדו"ק ח"ג סי' רכ"א) דלענין טומאה ל"ש חומרא דשיל"מ לענין ספק דרבנן, ולכן בכלי זכוכית היא דרבנן יש להקל בנתערב. ויעו"ש בשו"מ מ"ש עודן לדון דבטומאה ל"ש דשיל"מ לדעת הרמ"א דבדבר שאינו רק טעם ולא ממשו של איסור לא שייך דבר שיל"מ, וא"כ פשיטא דבטומאה לא ניכר ממשו של איסור ולא עדיף מטעם עיי"ש, וכתב בציוץ אליעזר (שם) דא"כ למעשה יש לדון לפי"ו להחרי' לא רק בכלי זכוכית אלא גם בכל הכלים מכה ס"ס אם זה נקרא דשיל"מ, שמה הלכה כרמ"א, ואת"ל שאין הלכה כמותו שמה גם כל הכלים אין חיוב טבילתן כ"א מדרבנן, והוא ס"ס המתהפך, ועוד כותב השו"מ שם לדון ד"ל דבכלל לא שייך האי דינא דשיל"מ לענין טומאה כיעו"ש.

עוד כתב שם דבאמת מכל הפוסקים נראה דעיקר הטעם דשיל"מ לא בטיל הוא משום חומרא דעד שתאכל באיסור תאכל בהיתר וע"כ מחמירין בס"ס ולא אמרינן רואין, אבל כאן בטבילת כלים מבואר ברמ"א (סוסי' ק"ב) דאם השתמש בכלי בלי טבילה אין המאכל נאסר, וא"כ לא שייך הכא כ"כ הטעם דעד שתאכלנו באיסור תאכלנו בהיתר. [אך מה שכתב שם לצרף את סברת החרע"ק ביו"ד רס"ו סעי' ח' והעמק שאלה פ' לך שאילתא ט' סק"ג שסוברים דלא גזרו דשיל"מ במקום מצוה, וטבילת כלים הוא מצוה ולא איסור, לא מובן וכמו שתמה עליו בצדק בצי"א הנ"ל דמה דסבירי דלא גזרו במקום מצוה הכוונה דבמקום קיום מצוה כגון ספק מילה בזמנה ביו"ט ב' לא דחינן למחר משום גזירת דשיל"מ, אך אין לזה שייכות לכאן כמובן].

עוד כתב שם דכ"ש לפי מה שפסק בספר יהושע (בפסקים וכתבים תקנ"ו) דדבר שא"א בשום אופן לבוא לידי נתינת טעם לא גזרו דלא ליבטל משום דשיל"מ, והרי בטבילת כלים כבר נתבאר דאין המאכל נאסר בכל אופן וממילא הו"ל דבר שא"א לבוא לעולם לידי נתינת טעם. ואף דיש לבע"ד לחלוק ולחלק דהכא שייך לבוא לידי נתינת טעם אלא שאין הטעם הוא אוסר, מ"מ ע"י שם בגוף ספר יהושע שכותב זאת על נידון אבק קמח מחמץ גמור שעל הנחלים שעומדים שם חריים וטוחנים בהם מאנץ, בנוגע לפסח, דבהיות דהנחלים ישטפו לעולם ולא יעמדו אף רגע וא"כ לא לבוא לידי נתינת טעם ולא גזרו חז"ל ככה"ג ע"ש. וא"כ הרי הדבר נלמוד עוד בקי"ו לנדוד"ד דבשם הם במציאות יכול להיות נ"ש ורקישנה סיבה המעכבת שלא יבוא לידי כך והוא בזה דהנחלים ישטפו לעולם ולא יעמדו אף רגע, ובנידוננו הא במציאות לא יוכל להיות זאת לעולם שיבוא לידי נתינת טעם דהא המאכל איננו נאסר בכלל עובר כן שלא טבלו את הכלים ולא נהיה חלות של ענין נ"ט בזה, ופשוט, וכ"כ בצי"א (שם). [וע"ש בקו' התשובות שבסוף מצדו לחייב בטבילה, אך ע"י בצי"א שדחה דבריו].

סברא גדולה להקל עפ"י חידושו הידוע של הגו"ב בענין דשיל"מ

(ד) באמת יש כאן עוד צירוף חזק להקל בשאלתינו, עפ"י דברי הגו"ב הידועים דס"ל דדינא דשיל"מ לא שייך בכלל כי אם לגבי אכילה דמה שיאכל היום לא יאכל למחר, אבל לענין טלטול לא שייך דשיל"מ שהרי יכול לטלטל היום וגם למחר, והובא דבריו בפ"ת (סי' ק"ב סק"ו), וכתב שם עפ"י דלא שייך בכלל לגבי השתמשות בכלים דינא דשיל"מ דהא יכול להשתמש בכלי זו מיד וגם לאחר זמן, וכ"כ גם בשו"ת בית היוצר (חיו"ד סי' כ') דלדעת הגו"ב גם בכלים לא שייך דשיל"מ, וכ"כ מד"ע גם בשו"ת מראה יחזקאל (סי' י"ד) דל"ש בכלים דשיל"מ. והסכימו עם הגו"ב כמה פוסקים.

וא"כ לפי דבריו בודאי אין שום מקום לשאלתינו דהרי לא שייך הכא הטעם דשיל"מ, אלא דלכאורה תיקשי מדברי השו"ע ונו"ב שבפתיחת דבריו שדנו לגבי כלי הצריך הכשר שנתערב בשאר כלים אם אמרי' בזה דשיל"מ משום דצריך להוציא עליו הוצאות להכשירו וכו', ולכאו"ל לפי דברי הגו"ב בלא"ה לא שייך כאן דשיל"מ שהרי לפי"ד לא שייך בכלים דין דשיל"מ. ובאמת בפ"ת (סי' ק"ב סק"ו) חולק על דברי הש"ך (סק"ח הנ"ל) מכה דברי הגו"ב, ומאידך בשו"ת תורת חסד (חאו"ח סי' ל"ח) חולק

על הנו"ב מכת דברי הש"ך [וצ"ע למה לא תמהו עליו מעצם דברי השו"ע והרמ"א].
אכן ראה בשו"ת ציץ אליעזר (שם) שהביא משו"ת שמן רוקח (מהדורה תליתא
האו"ח סי' ל"ד) שהגאון הודיע ר' דוד דייטש ז"ל הקשה בכזאת על הנו"ב ז"ל,
והגהמ"ח ז"ל השיב לו דאין סתירה כי י"ל דשם אין הכלי עצם האיסור אלא הבלוע
הוא עצם האיסור ואנו אומרים עד שתאכל את הבלוע עתה באיסור ע"י ביטול
נאכלנו בהיתר אחר מעל"ע, וא"כ לענין הבלוע לא שייך סברת הנו"ב, ושפיר גם
לדידי' הו"ל דבר שיש לו מתיירין. וכיוצא בזה בבדה"ש (סי' ק"ב סי"ג ביאורים
ד"ה בבליעת איסור) ובמגילת ספר (על הל' ב"ה ותערובות עמ' קס"ו).

ואם כן בשאלתינו שהכלי הוא עצם האיסור (והכלי שמתבטל בו בכלל לא נאסר)
שייך שפיר סברת הנו"ב, וא"כ לפי דבריו לא שייך כאן כלל דין דשיל"מ. ועי' גם
בשו"ת באר שרים (ח"א סי' ז') שהאריך לדון להיתר בשאלתינו מכת דברי הנו"ב.
אכן שו"ר בקובץ שערי הוראה (קובץ ב' עמ' קטו) שכתב שם הגרש"א שטרן לחדש
דהא דאית ל' להנו"ב דבטלטול ל"ש דשיל"מ היינו דוקא בהני מילי דתליין להיתר
דידהו בזמן, או אמרינן דאין שייך לומר לאדם שימתין עם ההשתמשות או הטלטול
למחר, אבל בכל הני איסורי דמצי להתיירי מיד לאלתר בודאי דאמרינן בכל גווי
שלא יסמוך על הביטול אלא ליעביד את מעשה המתיר ויהא האיסור ניתר מיד
ויעשנו בהיתר ולמה לו לעשותו באיסור, דהרי את אותה ההנאה הוא יכול למיעבדה
בהיתר גמור עכ"ד, וצ"ע בזה.

ה) ובשו"ת צ"א (שם) כתב עוד לצרף את דעת המהרש"ל דס"ל דלא נקרא
דשיל"מ אלא זה שתלוי בזמן ואחר זמן שרי ממילא, אבל אם לא בא ההיתר ממילא
מכת זמן אפילו אם אין צריך להוציא הוצאות מ"מ לא חשיב דשיל"מ, ואף שהש"ך
(שם) חולק עליו, מ"מ עי' בפ"ת (שם) שמביא להמיר דברי המהרש"ל וכי שאני
נדרים דיש מצוה בהתרתן. וכ"כ גם הערוה"ש (בסעי' י"ד) וכדגיש בהגה"מ אינה
מצוה אלא הצלת הפסד (ופשוט דגם גבי טבילת כלים אין להגדיר זה בגדר מצוה,
וכדוכות בכזאת גם בשו"ת מהרי"ץ שם, ודלא כהתשורת שי שם כיעו"ש).
ועי' עוד בשו"ת מנח"י (שם) שג"כ העלה כמה צירופים לפטור לגמרי מטבילה,
והעלה כן להלכה למעשה.

להלכה למעשה

ו) והנה הפוסקים הנ"ל שהבאנו שמחייבים לטבול, דנו אם יש לברך על הטבילה
כשטובלם זה אחר זה, אך כולם הסכימו כי כשטובל הכל בחד מברך ע"ש
דבריהם, ולגבי נוסח הברכה ברוח חיים הנ"ל כותב דיברך על טבילת כלים ואע"פ
שרק כלי אחד חייב בטבילה מ"מ כיון שע"י התערובות צריך להטביל כולן צ"ל
כלים. אמנם בשו"ת שבה"ל (שם) כותב בפשיטות דמברך רק על טבילת כלי, כי
חובת הטבילה הוא רק על אותו כלי המיוחד, אלא שמתוסר ברירה הוא נאלץ
להטביל את כולם מחמת ספק, אבל נוסח הברכה היא על כלי המיוחד בלבד. וכ"כ
בקובץ שערי הוראה (שם).

ומ"מ למעשה הרי כבר נתבאר הרבה צירופים להקל בשאלתינו, ולכן לענין
ברכה בודאי דיש לחוש שלא לברך. וכשיש טורח מרובה או שצריך להוציא הוצאות
להטבילה כגון שמקום הטבילה הוא רחוק מבית, וצריך לשכור מונית עד לשם, אין
צריך להטביל הכלים, וכמו שנתבאר שבוה גם הש"ך מודה דאין זה דבר שיש לו
מתיירין, וכ"פ למעשה בצ"א הנ"ל.

כתב הרא"ה (הו"ד בשעה"צ אות ד') דדוקא כשהם בתערובות דאו איירינן לענין
חשיבות בהתבטיל ואמרינן דכששם בתוכו מיני דגן שם אותן לעיקר בהתבטיל כי
הם חשובין יותר, מוש"א"כ כשהם מפורדין כענין מתניתין דפת ומליח שהוא בעין ובא
עם המליח אינו עיקר כלל ולא בא אלא להכשיר את פיו.

וחינן מזה מציאות חדשה בדין טפל, שהיא אפי' לא בא להטעים, ולא מתכוין
כלל למטרת אכילה, לא בשביל טעמו הטוב, ולא בשביל להשביע רעבונו אלא בא
למטרה צדדית "לתקן את פיו".

ומ"מ כתב במשנ"ב (סק"ד) דאם הוא תאב לאכול פת ג"כ אע"פ שאוכלו עם
המליח כנהוג לאכול דג מלוח שקורין הערינ"ג עם פת אינה טפלה אליו אפילו אם
תאב להמליח יותר וצריך לברך עליה המוציא ופוסר את המליח, וע"ע בשעה"צ
(אות ט') ובס' משנה ערוכה על סי' רי"ב (סי' ט"ו) באריכות.

ולפני שנבוא לשאלתינו נקדים עוד דין המובא במג"א (בסי' קע"ד) ובמשנ"ב
(רי"ב סוף סק"ד) והוא, דהאוכל האנוס"י (כעין סוכר) אחר השתיה למתק השתיה
ששתה מקודם הוי טפל, ובוה ג"כ הטעם דהאוכל שאוכל היא רק למתק השתיה
ששתה קודם לכן.

עוד מצינו בשעה"צ (קע"ד-מו) שכתב "ואפשר דמה שרגילין ליקח מעט יי"ש
אחר שאוכלים דגים או מלוח הוא ג"כ בכלל טפל אם הוא רגיל בכך ופטור
לכו"ע". והנה מש"כ אם הוא רגיל בכך כוונתו שדינו ככל טפל שאם לא כיון
לפטור בברכת העיקר אינו נפטר בברכת העיקר כמוש"כ במ"ב י', ורק אם הוא
רגיל בכך איז ממילא נפטר הטפל ע"ש.

אולם מה שנסתפק בוה המשנ"ב שכתב בלשון "אפשר", כתב בס' משנה ערוכה
(עמ' רכ"ט) לבאר דיש לצדד שאינו כ"כ בגדר להעביר המליחות, אלא ע"י הדגים
נהיה לו תאוה ליי"ש, ואם זה כך, פשוט שאינו טפל, שהרי במוציאות סוף כל סוף
הוא שותה מים בגלל הצמא, ומה לי אם הצמא נגרם לו ע"י הדגים או ע"י דבר
אחר, ומ"מ ממסקנתו נראה שעדיין זה בגדר להפיג המליחות, דאינו ברור שהוא
צמא עכשיו.

דין השותה משקין אחר אכילת פיצוחים וכדומה

ועפ"י כל זה נבוא לענין שאלתינו בשלום זכר או בכל מקום אחר שאוכלים
פיצוחים ואח"כ שותה משקה מחמת שנהיה צמא מחמת הפיצוחים דפשיטא שאינו
טפל, וכמו שנתבאר דמה לי מחמת איזה סיבה הוא נעשה צמא, במוציאות הוא
עכשיו צמא לשתיה, ופשיטא שמברך, וזהו כעין הדין הנ"ל שאם הוא תאב גם
לאכילת הפת אין הפת טפל.

אולם אם לא נהיה צמא אלא מלוח לו בפיו, נראה פשוט שהוי טפל כמו
שנתבאר דטפל הבא לתקן את פיו להעביר המלוחות ג"כ היא בכלל טפל ואינו
מברך עליה. אמנם לפעמים קשה להבחין ביניהם ולכן עדיף שלפני אכילת
הפיצוחים ישתה מעט משקה ויברך עליו, או יאכל דבר אחר שברכתה שהכל, וכ"כ
בס' משנה ערוכה (עמ' מ').

לעורר לב

**המדבר באמצע התפילה ואח"כ הולך ללמוד או שומע קריאת התורה,
הרי הוא בחשש גדול של לימוד התורה בלי ברכת התורה!**

מבואר בשו"ע (סי' מ"ז סעי' י') דסגי בברכת התורה פעם אחת ביום, ואף אם עוסק
אח"כ בעסקיו לא הוי הפסק, כיון שדעתו לחזור וללמוד. ומ"מ כתב הגה"ק הבני
יששכר זי"ע בספרו 'מגיד תעלומה' (ברכות דף י"ג ע"ב בביאורים על הרא"ש ד"ה
ממהרים לעשות צרכיהם) לחדש חידוש גדול לדינא, דאם ח"ו עבר עבירה באמצע
היום זה ודאי הוי הפסק בין ברכת התורה שהרי עשה בוה היפך מדברי התורה, ואם
רוצה אח"כ ללמוד יצטרך לברך עוד הפעם ברכת התורה, אך מסיים: "אבל חלילה לי
לפסוק הלכה, ועכ"פ נ"ל שייאמר בריך רחמנא וכו' " ע"כ. ומכאן נמיי נלמד תוכחה
לאלו המדברים באמצע חזרת הש"ץ וקריאת התורה שבשו"ע הגדירו "גדול עונו
מנשוא" ושוב מיד לאחמ"כ ממשיך לשמוע לקריה"ת או שפונה אח"כ ללימודו, הרי
הוא מוסיף בוה הטא על פשע שהוא בחשש גדול של לימוד תורה בלא ברכת התורה
קודם לכן (פסק"ת ח"א עמ' תג). וע"ש במגיד תעלומה שמפרש בוה דרך דרוש דברי
הגמ' על מה חרבה הארץ על עזבם את תורתם שלא בירכו בתורה תחילה, דהיינו
שחטאם גרם לעקור את ברכת"ת שבירכו בבוקר ע"ש עוד.

שאלה. האוכל שקדים ואגוזים וכדומה בשלום זכר או בכל מקום אחר,
ואח"כ שותה משקים להעביר המליחות שבפיו, האם צריך לברך על
המשקים.

**תשובה. אם נהיה צמא מחמת זה ושותה משקה להרוות
צמאונו אינו טפל ומברך עליה, אבל אם לא נהיה צמא אלא
מטרת המשקה להעביר המליחות שבפיו, הוי טפל ואינו מברך
עליה. אמנם לפעמים קשה להבחין ביניהם ולכן עדיף שלפני
אכילת הפיצוחים ישתה מעט משקה ויברך עליו, או יאכל
דבר אחר שברכתה שהכל ויפטור את המשקים.**

הצעת דברי הפוסקים בדין טפל שבא לתקן את פיו

במשנה ברכות (דף מ"ד) ובשו"ע (סי' רי"ב סעי' א') מבואר דהאוכל דג מליח
ואוכל פת עמו כדי שלא יזיקנו בגרונו מברך על הדג ופוסר את הפת כיון שהוא
טפל, ואף שבכל מקום אמרינן דחמשת המינין אפילו הם מיעוט הם העיקר לעולם,